

3. Рібцун Ю.В. Інноваційний підхід до організації та проведення артикуляційної гімнастики в логопедичній групі / Ю.В. Рібцун // Дошкільна освіта. – 2011. – № 3 (33).
4. Режим доступу: <http://logoclub.com.ua/>

УДК378.147.091.33-027.22:[37.001.3-051:331.546](045)

Андрєєва Д.-М.Б.
магістрантка II курсу,
спеціальності «СО (Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет
Теличко Н.В.
доктор педагогічних наук, професор,
Мукачівський державний університет

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто принципи формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в процесі педагогічної практики. Розкрито роль педагогічної практики як засобу для формування готовності майбутніх вчителів.

Ключові слова: педагогічна практика, професійна діяльність, майбутні вчителі, формування.

The article describes the principles of forming the readiness of future teachers for professional activity in the process of pedagogical practice. The role of pedagogical practice as a means for forming the readiness of future teachers is revealed.

Key words: pedagogical practice, professional activity, future teachers, formation.

Проблема якісної освіти та підготовки сучасного вчителя іноземної мови одна із найактуальніших в наш час. Саме на вчителя іноземної мови лягає відповідальність не тільки навчити учнів мови, а ще й привити їм любов до предмета і допомогти збагнути радість від можливостей спілкування.

Педагогічна практика є невід'ємною частиною навчальної діяльності майбутнього вчителя, метою якої є поглиблення теоретичних знань, розвиток

умінь і навичок, отриманих в ході вивчення дисциплін у ВНЗ. Однак педагогічна практика носить поліфункціональний характер, так як є етапом інтенсивного розвитку педагогічного мислення, пізнавальної і творчої активності, формування професійної самосвідомості та культури майбутнього вчителя в ході вирішення педагогічних завдань [9].

Вивчення питань організації та проведення педагогічної практики в даний час все більше викликає інтерес в учасників освітніх відносин. У сучасних дослідженнях педагогічної практики акцентується увага на таких аспектах, як: розвиток професійно значущих якостей особистості майбутнього вчителя, освоєння різноманітних методів, прийомів, форм роботи, сучасних технічних засобів навчання та освітніх технологій, формування ціннісного ставлення і дослідницького підходу до його майбутньої професійної діяльності, придбання професійного досвіду, осмислення образу вчителя, становлення суб'єктної позиції і формування його професійних компетенцій [7].

Аналіз літературних джерел з проблеми дослідження показав, що педагогічна практика:

- створює умови для формування суб'єктивного простору майбутнього вчителя, його особистісно-професійної позиції, неповторного досвіду (позитивного або негативного) проживання педагогічних ситуацій [5];

- спонукає студентів до осмислення педагогічної діяльності та себе в професії, до вибору і побудови ціннісних відносин, до оволодіння новими способами вирішення професійних і особистісних проблем.

- актуалізує суб'єктність особистості, формує і розвиває навчальні вміння, що дозволяють за допомогою набутих знань і навичок проводити аналіз професійних завдань і тактику їх вирішення [3];

- створює єдність між отриманими теоретичними знаннями і їх практичним втіленням;

- формує у студентів індивідуальний стиль професійної діяльності;

- сприяє забезпеченню принципу безперервності, наступності і єдності освітнього процесу, а також формуванню професійних компетенцій майбутнього вчителя;

- дозволяє набути досвіду самотійного творчої взаємодії в навчальній групі, розкрити в повному обсязі творчий потенціал студентів.

Педагогічна практика виступає, також, як: інтегрований вид діяльності, що створює передумови для прояву студентами здібностей до саморозвитку, творчості та рефлексивної діяльності.

Необхідно відзначити, що ефективність і результативність педагогічної практики можна спостерігати тільки в тому випадку, коли у майбутнього

вчителя досить високий рівень мотивації до навчально-професійної діяльності. Як правило, педагогічна практика створює умови для визначення студентами свого професійного образу і стилю комунікації. Однак визначити стиль взаємодії з дітьми на першому ж уроці неможливо, внаслідок чого на початковому етапі педагогічної практики студент орієнтований не стільки на теоретичні знання, отримані у вузі, скільки на спогади про образи власних вчителів, що розглядаються з точки зору учня. Пізніше студент освоює моральну, соціальну та суспільну суть педагогічної діяльності та коригує стиль педагогічної взаємодії, ціннісно-професійні орієнтації і способи саморозвитку [1].

Серед традиційних завдань педагогічної практики дослідники (О.А. Абдулліна, Т.А. Аверіна, Н.А. Аверін, О.Ю. Афанасьєва, О.В. Буданова, Н.Є. Бурлакова, А.В. Єфанов, О.І. Гадельшино, Е.В. Кетріш, О.А. Коник, В.Г. Риндак, М.Г. Федотова) виділяють наступні:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань студентів за допомогою «введення» їх в професійно – педагогічне середовище;
- поетапне формування готовності до педагогічної діяльності, підвищення стійкості до стресу, вміння контролювати свої емоції;
- фундаменталізація професійних навичок і вмінь, отриманих при підготовці;
- вироблення мотивації до професійного саморозвитку;
- оволодіння інноваційними науковими та методичними формами, засобами та методами роботи, сучасними технологіями навчання, освоєння передового досвіду професійної діяльності;
- формування творчого науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності, набуття навичок професійної рефлексії;
- розвиток індивідуальних здібностей студентів, формування їх професійних компетенцій;
- виховання у студентів любові і поваги до професії вчителя;
- ознайомлення майбутнього вчителя з сучасним станом освітнього процесу в навчальному закладі початкової і середньої освіти, з передовим педагогічним досвідом;
- вивчення індивідуальних і вікових особливостей учнів [2].

На основі міждисциплінарного аналізу досліджень педагогічної практики ми визначили, що педагогічна практика виконує діагностичну, освітню, розвиваючу, виховну, коригувальну, адаптивну, мотиваційно-стимулюючу функції.

Необхідно відзначити, що педагогічна практика також може виступати інструментом розвитку креативності майбутнього вчителя, так як дозволяє випробувати деякі розроблені ідеї на уроках протягом практики. Незважаючи на те, що апробація відбувається в рамках освітньої програми, прийнятої в конкретному навчальному закладі, і суб'єктивних умов кожного вчителя, в класі якого працює практикант, креативні ідеї можуть втілюватися безпосередньо в творчих пошуках нових і цікавих способів вирішення педагогічних і методичних задач, манері подачі матеріалу, використання сучасних технічних та методичних засобів навчання [1].

В умовах, обмежених часовими, діяльними та методичними рамками педагогічної практики, не слід чекати від студента винаходи або інноваційно - раціоналізаторської ідеї, проте поетапна робота над реалізацією креативних та інноваційних технологій в навчально-професійному процесі знаходить своє відображення в динаміці показників креативності, а також у відображенні здатності вирішувати творчі педагогічні завдання [9].

В результаті дослідження виявлено коло проблем, пов'язаних з організацією педагогічної практики:

- педагогічній практиці в навчальних планах відведено недостатню кількість часу, в результаті чого студенти не мають можливості в повній мірі брати участь у деяких видах роботи в школі (педагогічних радах, навчально-методичних семінарах, батьківських зборах);

- труднощі в організації систематичної взаємодії студента і керівника педагогічної практики внаслідок недостатньої кількості годин для індивідуальних консультацій, запланованих в навантаженні викладача;

- небажання вчителів шкіл приймати на практику студентів через додаткове навантаження і низьку оплату, тому часто студентами керують вчителі.

Вирішенням цих проблем можуть стати такі заходи:

- інтеграція наукової, навчально-методичної та виховної роботи вузу і школи;

- організація лабораторно – педагогічної практики на базі вузу;

- пошук ефективних технологій навчання, які сприяють формуванню професійної компетенцій студентів;

- забезпечення можливості творчої самореалізації студента в професійній діяльності;

- використання форм діяльності студентів, які формують навички їх професійної взаємодії з учнями [6];

- організація майстер-класів практикуючих вчителів, провідних фахівців в галузі освіти і виховання на базі методичних об'єднань;

- проведення практичних і лабораторних занять на базі шкіл з метою інтенсифікації практичної підготовки майбутнього вчителя.

Діяльнісний підхід до розвитку креативності майбутнього вчителя за допомогою педагогічної практики зумовлює рішення професійно-орієнтованих навчально-творчих завдань як одного з основних видів творчої діяльності майбутнього вчителя і актуалізує спрямованість на професійне самовдосконалення.

Реалізація діяльнісного підходу визначає систему принципів розвитку креативності майбутнього вчителя за допомогою педагогічної практики (за професійним спрямуванням, аксіологічного, творчої активності, комунікативності).

Принцип професійної спрямованості передбачає: максимальне занурення майбутнього вчителя в процес виконання професійної діяльності, реалізацію професійно – орієнтованих навчально – творчих завдань, спрямованих на формування професійно – педагогічного мислення, набуття студентами особистісних якостей та розвиток професійних умінь, що визначають готовність майбутнього вчителя до вирішення освітніх завдань і освоєння креативних технологій в умовах педагогічної практики. Крім того, даний принцип передбачає профілізацію змісту навчальних дисциплін у ВНЗ, їх орієнтацію на чітке усвідомлення студентом значущості і місця тієї чи іншої навчальної дисципліни в майбутній професійній діяльності, що характеризує спрямованість особистості майбутнього вчителя на певну креативну поведінку, бажання займатися професійною творчою діяльністю, внутрішнє прийняття її вимог, усвідомлення відповідностей своїх якостей цим вимогам [4].

Профілізація навчальних дисциплін досягається включенням у зміст навчання діяльності за рішенням штучно створених проблемних творчих завдань методичного, педагогічного та виховного характеру, модельованих учасниками освітніх відносин в процесі навчальної діяльності, з подальшим аналізом і розробкою алгоритму дій і можливими рішеннями [8].

Отже, педагогічна практика - це комплекс заходів, що визначають формування професійно-суб'єктної позиції майбутнього вчителя, послідовне оволодіння способами творчої педагогічної діяльності, розвиток ціннісного ставлення до креативності в професії для досягнення оптимальних освітніх результатів.

Педагогічна практика має потенціал в розвитку креативності майбутнього вчителя в сукупності його ресурсів і можливостей (переосмислення ставлення

до креативності в контексті обраної професії і творчої самореалізації; багатоваріантність вибору сфер спілкування, творчої взаємодії суб'єктів освітнього процесу; наявність позитивного зразка креативної діяльності учасників освітніх відносин).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуліна О.А. Педагогічна практика студентів / О.А. Абдуліна, П.М. Загрязкіна. – М.: Просвещение, 1989. – 175 с.
2. Афанасьєва О.Ю. Педагогічна практика як компонент професійної підготовки вчителя іноземної мови / О.Ю. Афанасьєва, М.Г. Федотова. // Вісник ЧГПУ. – 2014. – №2. – С. 51 – 61.
3. Ганичева І.А. Розвиток навчальної компетенції майбутнього викладача Ганичева в процесі педагогічної практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук / І.А. Ганичева. – Тамбов, 2007. – 25 с.
4. Кухарев Н.В. На шляху до професійної досконалості / Н.В. Кухарев. – М.: Просвещение, 1990. – 159 с.
5. Мкртчян Н.М. Модульна організація педагогічної практики як умова вдосконалення педагогічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Мкртчян Н.М. – Р-на-Д., 2007. – 24 с.
6. Платонов Ю.П. Психологія колективної діяльності / Ю.П. Платонов. – Л.: ЛГУ, 1990. – 184 с.
7. Прохорова І.К. Роль педагогічної практики у формуванні професійної мобільності майбутнього педагога: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / І.К. Прохорова – Тюмень, 2012. – 27 с.
8. Толетова М.К. Організація самостійної роботи студентів з використанням навчально-методичних завдань / М.К. Толетова // Известия РГПУ. – 2012. – №144. – С. 185 – 192.
9. Федорова, Е.А. Розвиток творчої активності студентів засобами ТРИЗ-педагогіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Е.А. Федорова. – Ульяновск, 2009. – 23 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>